REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare.— Publicărĭ maĭ dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXV.

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Tîrgul Inuluĭ Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 12. Brașov, Miercurĭ 16 (29) Ianuarie 1902.

Românii săcelenĭ terorisațĭ.

Cine ar fi credut, că în comuna Săcele din pacînicul comitat al Brașovuluĭ, tocmaĭ acum sub zodia regimuluĭ Szell cu „dreptul" și cu „dreptatea" luĭ, sĕ isbucnéscă o luptă crâncenă naționalistă, care sĕ ajungă până la cuțite.

Își póte omul închipui, ce ar fi fost la alegerile dietale din Hĕrman, în Octomvrie trecut, în cas când lupta ar fi decurs între Românĭ și Ungurĭ, ér nu între aceștia și Sașii, carĭ în cercul electoral al Săcelelor au covĕrșitórea majoritate, decă nicĭ alegerile comunale ținute sĕptĕmâna trecută în Satulung unde sunt numaĭ Românĭ și Ciangăĭ, n'au putut sĕ se sfîrșéscă fără vĕrsare de sânge.

Nu voim sĕ glumim, nicĭ n'avem de gând sĕ facem din țînțar armăsar, dér faptul s'a petrecut în adevĕr, imediat după actul electoral — și în ast-fel de chip încât apare prea învederat nexul luĭ strîns cu agitațiunile de rĕsbunare ale fracțiunei șoviniste malcontente ciangăescĭ, care nicĭ adĭ nu se maĭ póte reculege de trântéla, ce i-s'a dat cu ocasiunea ultimelor alegerĭ municipale.

Firesce, că ca pretutindenĭ unde Românii sunt în atingere directă cu cetățenii de prima calitate maghiaro-săcuio-ciangăescĭ, Românii sunt aceia în capul cărora trebuie sĕ se spargă tóte: eĭ sunt piéza rea, eĭ sunt șĭ rĕmân în tot-déuna „hoții de pă gubașĭ".

Bietul preot din comuna Dob dela Someș, în diecesa Oradieĭ, care a fost atât de crâncen pedepsit, pentru-că n'a lăsat sĕ se cânte în biserică în limba maghiară și și-a spus părerea despre acest îndrăsneț atentat, cam sincer și pe șlĕu — nu este singurul, care trebuĭ sĕ esperieze terórea regimuluĭ „dreptuluĭ" și al „dreptățiĭ", ci are mulțĭ și nenumĕrațĭ soțĭ de suferințe pretutindenĭ și de tóte nuanțele, până și pe terenul pacînicei activitățĭ municipale și comunale.

Bat'o focu de congruă! De când a scormonit'o diavolul din întunecimile de sub pĕmânt, nu maĭ póte rĕsufla liniștit nicĭ un preot de aĭ noștri, căcĭ de ar fi îmbrăcat chiar în porfiră și vison și de ar fi cel maĭ cinstit și leal cetățén de pe globul unguresc, nu-ĭ ajută nimic, și e vaĭ de capul luĭ, décă nu-o nimeresce séu este prea demn și mândru ca sĕ-o nimeréscă a găsi gusturile fistichiĭ și a împlini poftele fisolgăbirĕilor și a tuturor celor, carĭ stau la spatele lor.

Dér și afară de congruă, câte nu sunt mijlócele de terorisare a preoților noștri bravĭ și a celor ce îĭ urméză cu încredere?

Sĕ urmărim numaĭ puțin casul din Săcele. Cetitoriĭ noștri sciu ce s'a petrecut acolo la alegerile trecute comitatense! Mulțămită energiceĭ atitudinĭ a alegĕtorilor românĭ și a preoților, carĭ s'au pus în fruntea lor, Românii au reușit a încheia un compromis *ad hoc* electoral, dobêndind două lucrurĭ: întâiŭ alegerea unuĭ fruntaș român ca membru în congregație, al doilea aplicarea uneĭ bune lecțiunĭ aceleĭ fracțiunĭ ungurescĭ, care era în credință, că póte sĕ taie și sĕ spândure cum vré în Săcele.

Românii de acolo, carĭ ca poporațiune formézâ majoritatea în Săcele, dér—în urma unor circumstanțe nefavorabile de natură maĭ mult economică — au ajuns sĕ aibă astădĭ numaĭ a treia parte din totalitatea alegĕtorilor, au dat prin amintita purtare o probă, că maĭ sunt și eĭ aicĭ — și că nu se póte așa ușor trece peste eĭ, nicĭ când așa li-ar veni le socotélă celor din fruntea comitatuluĭ care se vede că așa înțeleg dreptul și dreptatea domnuluĭ Szell, ca sĕ încépă cu ea numaĭ dela Ungurĭ.

Drept mulțumire Ungurii strigă în în fóia comitatuluĭ, lor din Brașov, că ceĭ carĭ în Săcele s'au aliat cu dușmaniĭ Maghiarilor — nu sunt decât nisce „Maghiarĭ amărîțĭ și de jale". Atâta însĕ nu era de ajuns, căcĭ în cele din urmă cine dintre Românii Săcelenĭ se îndeletnicesce cu cetirea acesteĭ foițe ungurescĭ?

Trebuia decĭ sĕ se recurgă și în casul de față la vechile apucăturĭ de terorisare. Maĭ întâiŭ, îndată după alegerile municipale s'a ridicat o volbură de ură și de întrigĭ în contra preoților Verzea, carĭ avură curagiul a-se opune curentuluĭ fracțiuneĭ Sukösd Donát et Sánek.

Din norocire preoțiĭ din cestiune nu s'au îngrozit de murmurele amenințătóre, ce veneau din acea parte și au rĕmas la postul lor, deși ca Românĭ de inimă au trebuit sĕ resimță amar veninul săgeților, ce s'au îndreptat în contră le chiar în pressa nóstră de către nisce ómenĭ invidioșĭ și micĭ de suflet.

In acéstă situație au urmat la rĕnd și alegerile comunale. Raportul, ce l'am publicat erĭ, ne dă în tótă scurtimea o icónă despre decursul lor. De astă-dată Românii cu tóte insistențele lor n'au putut îndupleca pe noul fisolgăbirĕu și pe Ungurii seĭ de a face vre-o concesiune și Românilor. Inzadar s'au provocat la vechiul pact ca după treĭ anĭ se alterneze la postul de jude primar Ungurii cu Românii. Noul fisolgăbirĕu, Dr. Semsei, a declarat categoric și franc, că nu póte face nimic, căcĭ e silit sĕ țină sémă de interesele partiduluĭ sĕu. Firesce, că nicĭ n'a pus în candidare vre-un Român — de témă, ca sĕ nu o pățéscă ca la alegerile premergĕtóre.

Tóte ca tóte, dér ceea ce a trebuit sĕ ne turbure adânc, a fost atacul ce l'au făcut după alegere o cétă de alegĕtorĭ ciangăĭ asupra unuĭ grup de alegĕtorĭ românĭ, carĭ se întorceau séra acasă. Doĭ inșĭ din acești alegĕtorĭ românĭ, ómenĭ bĕtrânĭ cu numele Neagoe Pop și St. Stoia, au fost crâncen lovițĭ cu pariĭ în cap, așa că au rĕmas scăldațĭ în sânge fără simțire. Acest atac nocturn, întêmplat imediat după alegerĭ, și la care, cum ni-se asigură, au luat parte vre-o 15 Ciangăĭ toțĭ din partida care a jurat nimicire Românilor, este prea bătător la ochĭ, decât ca sĕ nu fiă o aparițiune mult semnificătóre, chiar și în Săcele, unde atacurile de rĕsbunare nu sunt nicĭ decum raritate.

Ni-se pare, că avem de a face aicĭ c'un semn, că sub egida nouluĭ fisolgăbirĕu necunoscĕtor de stările săcelene, se inaugurézâ un sistem de terore, care nu se potrivesce nicĭ-decum în cadrul programuluĭ, cu care actualul fișpan al Brașovuluĭ a debutat la instalațiunea sa.

Ii atragem atențiunea asupra celor ce se petrec adĭ în Săcele. Atragem în deosebĭ atențiunea vice-șpanuluĭ din noĭ, care are sĕ rĕspundă în prima linie pentru neajunsurile, ce turbură pacea locuitorilor din Săcele, și credem că am fi în drept sĕ așteptăm sĕ se facă seriósă cercetare și sĕ se pedepséscă culpabilii, fără crutare.

Nu maĭ merge nicĭ pentru organele siguranțeĭ publice dintre Ciangăĭ, ca cercetările sĕ rĕmână fără de nicĭ un resultat. cum prea adese-orĭ s'a întêmplat în trecut căcĭ étă că a treia dĭ după acel atentat, un Ciangău a lovit în cap pe un nuntaș român, fiind-că acesta n'a voit sĕ-ĭ dea luĭ și soților seĭ, din vinul reservat pentru nuntașii, carĭ petreceau la un otel.

Nu scim, ce sĕ dicem despre acest din urmă cas, dér ne vine a întreba, că óre nu ațîțările continue în contra Românilor — carĭ au ajuns a fi privițĭ ca o piedecă pentru desvoltarea atotputerniciei ciangăescĭ— au dat nascere și acestuĭ crud și barbar atac, care nu era motivat cu nimic?

Gr. catolicii și congresul. In ședința dela 26 l. c. a congresuluĭ catolic *Ugron* a dis între altele: „Greco-catolicii ar fi venit și eĭ la acest congres, décă ar fi avut *încredere*, că în organisația bisericeĭ rom. cat. este un teren, pe care ne-am pute sprijini uniĭ pe alțiĭ. Eĭ însĕ *nu vor sĕ ia parte la autonomia nóstră*, fiind-că vĕd, că *n'are nicĭ un sens* a-se alipi de biserica catolică, care *renunță la drepturile sale.* Nicĭ biserica catolică din Ardél nu vre sĕ participe la acéstă autonomie, căcĭ ea ridică părete despărțitor între Maghiarĭ și Maghiarĭ. Atuncĭ cum' putem noĭ aștepta a-ĭ alipi de noĭ pe Românii gr. cat?"

In dieta ungară au fost la ordinea dileĭ erĭ, în 27 Ianuarie, maĭ multe casurĭ de suspendare a imunitățiĭ. Casul deputatuluĭ slovac *Valesek* a provocat o mică discuțiune. Deputatul *Rujiak* a cerut refusarea cerereĭ pentru suspendare, pe motiv, că curia s'a ocupat deja cu acéstă afacere. Dieta a suspendat imunitatea luĭ Valasek (!)

Cestiunea măriĭ Negre. „*Novoje Vremja*" ridică din nou cestiunea măreĭ Negre. Organul rusesc cere, ca orĭ sĕ fie liberă intrarea tuturor naĭlor de rĕsboiŭ prin Dardanele, orĭ Rusia trebue sĕ lucreze astfel, ca acésta Mare sĕ fie închisă pentru toțĭ, rĕmâind un simplu lac interior rusesc. Reclamațiunile acestea par a porni din grija, ce-ĭ inspiră Rusieĭ nouele căĭ ferate proiectate în Asia-mică și carĭ o pun într'o condiție de inferioritate față de Turcia, care va pută cu înlesnire sĕ grămădéscă atâtea trupe în orĭ-ce punct și în scurt timp, încât ea nu se va pută mișca.

„Sporul" Maghiarilor. Din recensĕmênt în recensĕmênt numĕrul Maghiarilor cresce — pe hârtie. La ultimul recensĕmênt bucuria foilor șoviniste a fost nemĕsurată, căcĭ se spunea negru pe alb, că numĕrul Maghiarilor a atins deja 50%, va sĕ dică tocmaĭ jumĕtate din populația totală. Diarul „Parlamentăr" din Viena, citând cartea luĭ Varga despre lipsa de copiĭ la poporul maghiar, pe care am analisat'o și noĭ la timpul sĕu, spune că sporul arătat de statistica maghiară este ilusoric. Numitul diar maĭ citéză și o altă dovadă în susținerea teseĭ sale. Acésta este statistica militară. Armata austro-ungară (linie și reservă) numĕră 839.000 ómenĭ Acéstă cifră se divide după naționalitățĭ în modul următor: 430.000 Slavĭ, 227.000 Germanĭ, 127.000 Maghiarĭ, 48.000 Românĭ și 14.000 Italienĭ. In armată Maghiarii sunt representațĭ așa-dér cu 15% (abstragênd de honvedime), va sĕ dică tocmaĭ cu un sfert maĭ puțin, decât în statistica oficială maghiară. Judecând după acest raport putem constata în mod apodictic, că sforțările de 35 anĭ de campanie maghiarisătóre n'au produs nicĭ un resultat și că procentul Maghiarilor în realitate nu este decât 38%, va sĕ dică numaĭ cu 2% maĭ mult, decât pe la mijlocul seculuiuĭ 19.

Sentința din Sătmariŭ.

(Condamnarea preotuluĭ Gh Ardeleanu.)

Maĭ bine de o lună deja se lansase prin diarele maghiare scirea, că în Sătmariŭ s'a descoperit un nou „trădător de patrie", un preot „maghiarofag", care ar fi dis credincioșilor seĭ „sĕ nu spurce biserica cu limba ungurescă".

Preotul a fost dat, se înțelege, în judecată, dér la prima sorocire inculpatul nu s'a presentat, fiind-că nu i-s'a putut îmâna citația. S'a fixat decĭ un nou termin pe dina de 25 Ianuarie, când presentându-se inculpatul, procesul s'a judecat și preotul fù condamnat la 6 lunĭ închisóre și 400 coróne amendă, după cum am comunicat erĭ la ultimele scirĭ.

Din scirile nu tocmaĭ complecte, ce le avem adĭ la disposiție, putem sĕ comunicăm cetitorilor noștri următórele despre acest cas:

„Delictul" s'a comis în dina de 25 August 1901. Tînĕrul preot Gh. Ardeleanu, administratorul parochieĭ Negru de lângă Beiuș, aflându-se la socrul sĕu, părintele Mihail Ciurdariu, protopopul districtuluĭ Sătmariŭ și paroch în Szamos-Dob, a celebrat în acea di, fiind Duminecă, în locul socruluĭ sĕu sf. liturghie.

In timpul liturghieĭ audind din strană un cântec bisericesc în limba maghiară a interdis a-se cânta maĭ departe în acea limbă. Liturghia s'a terminat, cântându-se maĭ departe în limba română, care este *limba liturgică* a bisericeĭ.

Ce sĕ vedĭ însĕ? S'au aflat nisce rĕuvoitorĭ, carĭ au denunțat pe părintele Ar-

deleanu, că ar fi interdis cântecul bisericesc maghiar, cu cuvintele: *„Nu spurcați cu cântece ungurescĭ casa Domnuluĭ“*.

Se înțelege, că o asemenea „insultă“ a limbei statului nu se putea tolera. Étă pricina pentru care părintele Ardeleanu fù dat în judecată și condamnat după § 191 din codul penal.

Este de interes a sci, ce spune numitul §. Étă textul luĭ:

§. 191 „Comite un delict, și se pedepsesce cu închisóre până la șése lunĭ și amendă până la două sute florinĭ acela, care într'un local destinat pentru sĕvârșirea ceremoniilor unei religiunĭ recunoscute de stat, face scandal public séu defăimézä cu fapta séu cu cuvinte scandalóse, cu ocasiunea ceremoniilor religióse, în localul destinat pentru funcțiunĭ rituale, séu înafară din acel local, obiectul cultului religios séu obiectele rânduite pentru sĕvârșirea ritului.“

Din interdicerea unei cântărĭ intonate într'o limbă nerecunoscută, ca limbă liturgică, interdicere făcută de preotul celebrant numai un om neorientat ar puté deduce, că acel preot a provocat scandal în biserică. Apoi prin cuvintele, cu carĭ preotul Ardeleanu a interdis cântarea într'o limbă profană, admițênd chiar, că ar fi fost mai aspre, n'a defăimat de loc nicĭ „obiectul cultului religios“, nicĭ „obiectele rânduite pentru sĕvêrșirea ritului“, sciut fiind, că cântecele ungurescĭ nu sunt „obiecte rânduite pentru sĕvârșirea ritului“ în biserica română greco-catolică.

Sĕ admitem, că preotul ar fi dis cuvintele ce. i-se imputâ. Și ce e cu asta? In limba românéscă un obiect se dice că se „spurcă“, când se pune într'însul alt-ceva, decât aceea, pentru care este destinat.

O covată, în care se frământă pânea, décă te-aĭ spălat într'însa pe obraz, este deja „spurcată“ și nu mai poțĭ sĕ facĭ pâne în ea. Fără a fi pus așa-dér fecalii și mai sciu eu ce lucrurĭ spurcate în covată, ea a devenit spurcată prin simplul fapt, că țĭ-aĭ spălat într'ênsa cinstita mutră.

Décă prin urmare părintele Ardeleanu ar fi dis chiar cuvintele, ce i-se imputâ, el ar fi fost fidelul interpret al modului de cugetare a poporuluĭ, fără sĕ se gândéscă măcar a necinsti séu defăima „suveranitatea“ limbeĭ maghiare.

Este evident, decĭ, că „cucernicii“ credincioșĭ, carĭ au reclamat pe părintele Ardeleanu la judecătorie, au greșit drumul jalbei, căcĭ cestiunea este de natură bisericéscă și trebuia sĕ fie judecată numai de forul bisericesc, adecă de episcopul de Oradea.

Este destul de regretabil, că dintr'o cestiune pur bisericéscă s'a făcut o cestiune de politică șovinistă și s'a dat sĕ fie judecată la judecătoria civilă, care a dictat apoi inculpatuluĭ maximul pedepsei pe basa §-luĭ referitor la „scandalurile provocate în biserici și defaimările obiectelor rituale.“

*

In ceea-ce privesce comuna Szamos-Dob, ea este o comună mixtă, locuită în două părțĭ și mai bine de Românĭ și numai în a 3-a parte de Ungurĭ calvinĭ. Acéstă comună face parte, cu alte 7 comune, din districtul protopopesc Sătmărean. Acest district numĕră 6076 de suflete de Românĭ între 14—15.000 de Ungurĭ, în preponderanță calvinĭ.

Din pĕcate însĕ Românii se desnaționaliséză încetul cu încetul și în multe părțĭ numai biserica cu limba ei liturgică română le mai reamintesce originea.

De acuma se va puté introduce și în biserică limba profană, căcĭ preoții, carĭ ar îndrăsni sĕ protesteze, ar păți-o ca Ardeleanu!

Delaletca.

Serată literară-musicală în Blașiŭ.

Blașiŭ, 27 Ian. n. 1902.

În ciclul seratelor literare din acéstă iérnă, a doua serată s'a ținut Duminecă, în 26 a l. c. în sala de gimnastică. De astă-dată nu s'a produs *Casina română*, ci *Societatea de lectură „Ioncențiu Micu Clain“* a teologilor, și încă cu mare și deosebit succes, atât în privința morală, cât și materială.

Bravii noștri teologĭ din seminarul gr.-cat. archidiecesan, constituițĭ apróре de trei decenii într'o societate de lectură, ce pórtă numele ***marelui archiereu român***, în tot anul obicinuiaŭ a ține, în memoria fericitului ei patron Ioan Inocențiu Micu Clain, o ședință festivă.

Până în anul trecut ședințele festive ale teologilor se țineau în edificiul îmbĕtrânit al Seminariului archidiecesan, care însĕ nu dispunea de-o sală atât de spațiósă pentru a cuprinde în sine pe toțĭ ceĭ ce se interesau de-asemenea lucrurĭ frumóse și salutare. Era decĭ o dorință generală, ca ședințele festive sĕ se țină într'o sală mai acomodată.

Astfel în anul trecut, în locul acelor ședințe festive pentru prima-óră s'a dat o serată literară-musicală în spațiósa sală de gimnastică, serată, care a fost bine aprețiată chiar și în unele diare ale nóstre.

Îndemnațĭ de succesul din anul trecut, teologii noștri au aranjat și în ést-an în sala de gimnastică, tot în amintirea patronului societății lor, o frumósă și interesantă serată literară-musicală, despre care cu tot dreptul se póte dice, că a succes pe deplin; mai bine de cât tóte ședințele festive de până acum ale acestei societățĭ.

Ca și la alte ocasiunĭ de acéstă natură, publicul nostru și de astă-dată s'a interesat mult de lucru și s'au presentat în numĕr frumos tóte clasele nóstre. Ba, ce e mai mult, am putut observa mai multe persóne chiar și din provincie. Cât de mulțĭ au fost ceĭ presențĭ, apare invederat din venitul seratei. Căcĭ deși prețul de întrare a fost numai un bagatel, totușĭ s'a încassat suma de ***141 cor. și 50 banĭ***, care întrégă este destinată pentru un scop nobil național-bisericesc.

În ce privesce programa seratei, ea a fost destul de variată și cuprindĕtóre, ba póte chiar prea cuprindĕtóre, căcĭ esecutarea celor 12 puncte din program a durat 2 óre și jumĕtate. În general toțĭ șĭ-au achitat bine rolurile.

Cuvêntul de deschidere și de închidere rostit de președintele societății *I. S. Frățilă*, teol. an. IV, a fost în tótă privința bine potrivit.

Simpaticul tînĕr *Octavian Popa*, teol. an. II, a cetit o disertație fórte interesantă despre „Secta Pocăiților“, în care a vorbit pe lung despre unele principii ale pocăiților séu nazarenilor, apoi în urmă în câte-va proposițiunĭ a atins lățirea acestei secte și modalitatea de-a fi împedecată lățirea acésta. Disertația a fost lucrată în adevĕr cu multă diligință, și mai ales în partea primă, care a fost un adevĕrat studiu, ce face onóre tînĕrului disertant.

Nu pot însĕ sĕ nu fac observarea, că un studiu ca acesta nu era cu totul potrivit pentru a lega atențiunea tuturor ascultătorilor, în mĕsura cuvenită. De aci vine, că atențiunea sexului frumos a rĕmas mai puțin captivată. Abstrăgĕnd dela acésta, studiul frumos și interesant al d-lui Popa a făcut impresiunĭ bune asupra nóstră.

După disertație vrêu sĕ amintesc „Cuvêntul festiv“ rostit de tînĕrul *E. P. Pĕcurar*, teol. an. III. „Cuvêntul“ sĕu a fost în adevĕr o vorbire frumósă, festivă. Pe cât de modest a pășit înaintea publicului și șĭ-a început frumósa vorbire, pe atât de clar și însuflețitor a continuat până în sfîrșit. „Cuvêntul“ acesta nu numai ca predare, ci și ca fond a fost fórte frumos. Vorbitorul a schițat în cuvinte calde caracterul patronului societății, a marelui archiereu Ioan Inocențiu Micu Clain, care tótă viața șĭ-a sacrificat'o pe altarul bisericei și al națiunei române. Activitatea episcopului Clain, — scósă atât de frumos în relief în monumentalul op istoric al d-lui Dr. Augustin Bunea, distinsul canonic metropolitan și membru corespondent al Academiei Române, — a fost o continuă luptă pentru drepturile némului sĕu prigonit secolĭ de-arêndul. Ca adevĕrat martir al causei némului sĕu, a fost neînfrânt și destul de tare în suflet, ca sĕ se lupte unul contra mulțimei, până când în urma presiunilor dușmănóse e silit sĕ-șĭ părăséscă turma credinciósă și patria sa iubită și sĕ móră departe de ceĭ carĭ l'au iubit și pe carĭ el atât de mult i-a iubit.

(Va urma).

SCIRILE DILEI.

15 (28) Ianuarie.

Corónе eterne. D-l Dr. Alesandru *Pop*, medic arhidiecesan în Blașiŭ, în loc de cununĭ pe mormintele sorei sale Ecaterina Rozsnyai n. Pop, a fratelui sĕu Florian Pop, a cumnatei sale de curând rĕposate Elena Stan n. Nistor, a dăruit suma de *60 coróne* pentru *înființarea unei mese a studenților săracĭ dela gimnasiul din Blașiŭ.* Corespondentul nostru, care ne comunică fapta generósă a d-lui Dr. Pop adauge, că încurând se va lansa un apel și tot-odată se va constitui un comitet cu scop de a realisa ideia frumósă preconisată de amintitul domn.

Școli de stat. Ministrul Wlassics a inițiat tratărĭ cu factorii competenți pentru trecerea unui numĕr însĕmnat de școlĭ confesional în proprietatea statului. Aceste școlĭ sunt mai ales în nordul și sudul Ungariei. Numĕrul total al școlelor, carĭ vor trece în cursul acestui an la stat, este de 200. Și tot se mai plâng șoviniștii, că maghiarisarea nu înainteză destul de repede!

Purificarea limbei comerciale maghiare. Societatea foștilor elevĭ ai academiei comerciale din Budapesta a luat hotărîrea a elimina din corespondența comercială toțĭ terminii strĕinĭ. Spre acest scop au adresat un apel comercianților maghiarĭ, ca sĕ adune terminii maghiarĭ comercialĭ împreună cu terminii strĕinĭ corespundĕtorĭ și sĕ releveze acele obiecte și noțiunĭ, pentru carĭ nu erau până acuma terminĭ maghiarĭ. Pentru aceste obiecte și noțiunĭ se vor fabrica apoi terminii necesarĭ, conform stadiului de astădĭ al filologiei maghiare. — Teremtette!

„Agresiune asupra gendarmilor“. Suntem deprinșĭ a-i vedé pe gendarmi agresivĭ și nu viceversa, și cu tóte acestea, oficiosul din Clușiŭ sub titlul de mai sus scrie, că în comuna Indol țĕranii Todea Gavrilă, Todea Todea și Hudrea Tanase, *„s'au opus gendarmilor, i-au amenințat, ba au pus mâna și pe cureaua dela pușca sergentului, căutând sĕ i-o smâncéscă din mână“. Sergentul* — continuă oficiosul — *a smâncit pușca înderĕt și a aplicat o impunsătură pe brațul lui Todea Gavrilă, baioneta însĕ s'a oprit în spate* (!) și *l'a rănit grav“*. Cam eufemistică descriere a unei impunsăturĭ de baionetă, care póte va costa viéța bietului Român. Cu toții se vor întreba acum, ce crimă a comis Todea Gavrilă, de a trebuit sĕ aibă hărțuiala aceea cu sergentul, din care el s'a ales cu o lesuive gravă în spate? Ni-o spune acésta tot oficiosul dela Clușiŭ. Gendarmii au întrat în casele acelor ómeni, ca sĕ le confisce nisce penage, ce se obicînuiesc a-se purta în părțile acelea la pălăriĭ.... Pe semne gendarmii se plictisesc érna și neavênd ce face, se bagă prin casele ómenilor sĕ le confisce obiectele de îmbrăcăminte etc. Acésta totuși e prĕ mult.

Zestrea femeii. Curia din Budapesta a stabilit într'un cas concret următórea jurisprudență: Zestrea rĕmâne și în decursul căsĕtoriei proprietatea femeii și

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Grigorescu.

(Continuare.)

III.

Câte-va momente din acéstă admirabilă viéță. — S'a născut la 1838 pe moșia Pitaru, a familiei Lenș. Părintele sĕu era arendaș. (Peste câțĭ-va anĭ a scăpătat) Copilul a deschis ochii în mijlocul acelei naturĭ, din care mai târdiu au pornit strălucitele luĭ inspirațiunĭ. Dumbrăvĭ, drumurĭ cu pulbere arsă, brĭĭ albastrii de deasupra și pe de-asupra Carpații stîngêndu-șĭ zigzagul în lumina cerului. Aci, primele vise de copil naiv cu ochĭ iluminațĭ. Pe la 6 anĭ venise în Capitală, in Cărămidarĭ, orfan de tată, cu familie numerósă și strîmtorată. O plăcere înăscută a luĭ: dregea icónele vechĭ. La 10 anĭ, trecênd prin Dudescu, vĕdù nisce sfințĭ la geamul unui zugrav, prietin al familiei. Doi anĭ învĕță, frecênd dela început colorile între două pietre netedĭ, lucrând mai pe urmă, și de multe-orĭ legănênd în brațele sale delicate o copilă în fașe a patronului.

Intr'o di i-se părù — și nu se înșelase — că nu mai are ce învĕța. Ișĭ părăsi dascălul și se duse acasă. Acasă greutățĭ, sărăcie, mumă vĕduvă. De unde pensule și văpsele? Era primăvară. In desperarea lui de copil sfânt, eși pe una din barierile Capitalei. In cotro? Nu-șĭ da séma. Un gând îĭ fulgeră prin minte. Atâta untișor risipit prin iérbă și florĭ! Ișĭ umplù basmaua cu untișor. Se întórse în piéță și-l vêndù. In câte-va dile, după un comerț sîrguitor, inima-i-se bătea de bucurie. Avea cu ce sĕ-șĭ cumpere colorĭ și pensule. „Primăvara a jucat un mare rol în viéța mea!“ L'am audit adesea-orĭ. Firesce, i-a procurat primele mijlóce. In schimb, el a divinisat'o în lumina și frăgedimea ei, în verdéța gălbue încă a florilor ei de mĕr. Ce mare rol a jucat Grigorescu în primăverile Românieĭ.

Cele dintâiŭ icóne, din amintire, le vêndù la obor. Unii evlavioșĭ se grăbirâ sĕ aibă icóne din „mânile nevinovate“ ale copilului. La 14 anĭ era tovarăș, la parte, cu zugravĭ vestițĭ. In contractele unora figura clausa: „chipurile dela catapetésmă sĕ fie de meșterul Nicu.“ Prințesa Trubetzkoi îĭ porunci o „Maică a Domnului“, și nu credù ochilor vĕdênd opera tînĕrului. I-o arĕtă lui Alexandru Ghica și îĭ presentă pe autor. Alexandru Ghica dise mirat: — „adevĕrat, are mână ușéră.“ Tînĕrul surîse, era cât p'aci sĕ-i rĕspundă: — „așĭ fi fost bun de bărbier.“ Neapĕrat, el simțea ceva mai sus de umerĭ, chemarea luĭ.

In 1854 se ținù de către Eforia școlelor un concurs pentru o bursă de desen și pictură. Grigorescu învĕța limba francesă; idealul lui era deja Parisul. Se presentă la concurs. Dér nu îndeplinea condițiunile: i-se cerea „umaniorile“ și el nu terminase nicĭ clasele primare. Le îndeplini d-l C. Stăncescu. Grigorescu se întórse trist la icónele sale. Sĕ nu mérgă la Paris? Se așternù pe lucru și în două sĕptĕmânĭ isprăvi o pânză de un metru pătrat: „Mihaiu scapă stindardul.“ Acest prim tablou, prin ce întêmplare nu sciu, îl vĕduse aga beizadea Mitică. Prințul îl presentă luĭ Vodă Barbu Știrbeiŭ. Domnitorul admiră pânza, o rețìnù și-i dete 100 de galbenĭ, dicênd Beizadelei: „E prea tînĕr, sĕ maĭ învețe la școla nóstră.“ Ér la sfințĭ. Zugrăvi câte-va icóne la Căldurărașanĭ.

Prima lucrare mare, ce i-se încredință fu mănăstirea Zamfira din Prahova. Aci lucră doi anĭ, și făcù cunoscința unui călugăr umblat, cărturar și vioi în povestirile luĭ. Vĕduse Sf. Munte și Ierusalimul. Noptĭ întregĭ povesti minunile de pe unde colindase. O adevĕrată amicițiе se legă între ei. Isaia, înțelese talentul zugravului și se hotărî sĕ plece împreună la Paris, cum or puté, după sfrîșirea mănăstirei. Călugărul trebuia sĕ se întórcă mai întâiŭ la urma lui, și pentru economiile ce lăsase acolo și pentru motive disciplinare. Porniră spre mănăstirea Neamțului. Pe drum călugărul cădù greu bolnav. Grigo-

bărbatul n'are decât dreptul de a-o administra. De aicî urmeză, că aceea nu aparţine lăsămêntului bărbatului, ci décă este de faţă în natură trebue sĕ se libereze femeii, ér décă nu, trebue sĕ se plătéscă din lăsămêntul bărbatului înainte de orî-ce altă obligaţiune.

Academia maghiară. Bilanţul academiei maghiare pe anul 1901 se presentă cu următórele cifre: Averea academiei la sfîrşitul anului 1901 a fost de 5,401.125 cor. 57 banî. Venitele: 403,822 cor. 91 banî. Cheltuielile: 372,851 cor. 7 banî. Crescerea averei în 1901: 30.971 cor. 84 banî. Pentru anul 1902 s'au luat în budget încasărî: 389,712 cor. 3 banî, cheltuielî, 386,630 cor. 43 banî. Budgetul acesta a fost votat în şedinţa dela 27 Ianuarie.

Epidemie de scarlatină în Sighişóra. Comisiunea sanitară din Sighişóra a luat hotărîrea a-se închide tóte şcólile pe timp de 30 ḑile. În spitalul pentru epidemii s'a mai angajat un medic şi o îngrijitóre. Oraşul a fost împărţit în patru despărţăminte cu supraveghetorî, carî sĕ împedece gruparea de copii şi contactul cu familiile copiilor bolnavî.

America plătesce Chinei. America ţine sĕ dea dovedi, că e ţéră civilisată. Étă cum: Pe timpul asediului oraşului Peking s'a întêmplat, că trupele internaţionale au dat năvală asupra palatelor şi le-au jefuit, soldaţiî „creştini“ au pus mâna pe cantităţî însemnate de obiecte de argintărie, juvaericale, ţesăturî fine şi alte obiecte de preţ chineze şi le-au dus cu ei, ca sĕ se îmbogăţéscă. Se ḑice însĕ, că n'au jefuit numai soldaţii de rênd, ci până şi damele din auturajul ambasadelor şi misionariî. În parlamentele din Paris şi Berlin s'au ridicat vocî contra acestor procedurî barbare, lucrul însĕ a rĕmas într'atâta. Şi despre soldaţii americanî se ḑicea, că au jefuit, ba s'a chiar constatat acésta. Guvernul Statelor-Unite n'a lăsat însĕ acéstă pată de ruşine asupra Americei. La ordinele lui s'a cercetat ce au jefuit soldaţii americanî, pentru-ca sĕ se reîntórcă Chinei paguba. O telegramă din Washington anunţă, că ministrul de esterne *Hay* a mandatat ambasadorului chines *Wulingfang 376.000 dolari*, sumă ce, corespunde valorei obiectelor jefuite de soldaţî americaniî.

Castel ars. Castelul baronului Carol *Bornemissza* (fişpanul comitatului Solnoc-Dobâca) din comuna *Debrek* a ars total ḑilele trecute. Când s'a iscat incendiul, nimenî nu se afla în interiorul castelului, şi ast-fel nu putea fi vorba de operaţiunî de salvare. Castelul dimpreună cu întreg aranjamentul sĕu a căḑut jertfă flacărilor.

Curăţirea Vaticanului. Deşi rar, se întêmplă totuşî, că şi în Vatican se face curăţire generală. La ordinul Papei Leo XIII. în primăvara anului trecut s'au luat mĕsurî de a fi curăţite cele *14.000* încăperî ale Vaticanului. Sunt 400 de anî de când Vaticanul n'a fost curăţit. Papa Leo XIII a angajat spre acest scop 1000 bărbaţî şi 500 femei. Când cei 1500 ómenî s'au adunat dinaintea Vaticanului, ca sĕ ia uneltele trebuinciόse la curăţire, păreau o armadie întrégă. Cu tóte acestea ei au dispărut aprópe în edificiul colosal. Papa vĕḑu, că cele 1500 persóne anî de ḑile vor avé ce sĕ curețe, de aceea a dispus sĕ mai fie angajaţî pentru lucrare încă 2000 de femei şi 1500 bărbaţî. Cu totul aşa-dér 5000 de ómenî, cu 700 supraveghetorî au sĕvêrşit munca acésta colosală. S'a calculat, că în timp de 8 lunî cei 5000 de ómenî au avut sĕ curețe tapete de părete în estensiune de 7 hectare. In prima ḑi muncitorilor li-s'au dat 800 de pânî. In prima sĕptĕmână s'au scos din Vatican 60,000 kilograme de gunoiu. Pe sĕptĕmână s'a folosit 2400 kilograme săpun şi 1000 kilogr. sodă. La curăţire s'au întrebuinţat 2000 perii, 8000 măturî şi 80 balurî de flanel furnisat de catolicii din Irlanda. Pe Crăciun lucrarea era îndeplinită şi Vaticanul strălucia érăşî în pompa lui de odinióră.

Institut pentru orbî în Clujiû. Ministrul cultelor şi instrucţiunei publice, Wlassics, a comunicat oraşului printr'o adresă, că acordă 50.000 coróne pentru zidirea unui institut pentru orbî. Zidirea institutului se va începe în primăvara acésta.

Direcţiunea morii „Concordia“, móră, care a ars ḑilele acestea, a anunţat, că pagubele causate de incendiu sunt de *2,420,000* coróne, şi anume: 600,000 cor. maşinî, 600,000 zidirî, 1,200,000 coróne cereale şi 20,000 cor. diverse.

Arestat la bal. Artileristul Csiszér dela regimentul din Braşov era condamnat pentru ultragiu, comis faţă cu autoritatea poliţienéscă, la 4 lunî arest. Condamnatul îmbolnăvindu-se, fù transportat la spitalul militar, unde se restabili în scurt timp. Reconvalescentul însĕ se plictisia, pe semne, în spital şi într'o séră, ce-i vine în minte? Se îmbracă în uniformă de husar şi eşind din spital, se duce la bal mascat în Hotelul Orient Nr. 1. Era deja după meḑul nopţii şi bolnavul desertor petrecea de minune la bal, când étă, că se deschide uşa şi în sala de bal intră patrula de soldaţî, care l'a luat pe Csiszér din braţele unei Rozsi, cu care tocmai dansa un ciardaş.

Tulburărî de muncitorî. In mahalaua Valkó a oraşului Lemberg a fost erî o mare demonstraţiune a muncitorilor, în care soldaţii şi poliţiştii au fost bombardaţî cu pietri. Soldaţii au respins pe muncitorî cu baioneta. Au fost mulţî rănițî.

Balul Veteranilor. In séra de 1 Februarie societatea veteranilor militarî din Braşov va da un bal (Tanzkränzchen) în sala de concerte. Inceputul la 8 óre. Intrare şi balcon 2 cor. de persónă. Cartă de familie 5 cor. Bilete se pot găsi la domnii E. & A. Orendi, Tirgul grâului, presentând carta de învitare.

Ceva despre craniul lui Petőfi.

Din *Blaşiû* primim următórea scrisóre:

Scirile lansate de ḑiarele maghiare despre craniul lui Petőfi, sunt mult puţin preocupate şi şoviniste. Dovadă cele scrise de „Magyarság“, în care s'au publicat unele neadevĕrurî, ba chiar insulte la adresa profesorilor din Blaşiû, trimişî cu craniul la Budapesta. D-nii profesorî blăşenî au prevenit neadevĕrului şi încercărilor de a-se publica şi prin celelalte foi budapestane scirî de felul celei din „Magyarsag“ şi au dat cunoscuta declaraţie în „Budapesta Hirlap“, pe care a reprodus'o şi „Gazeta“ în numĕrul de Duminecă.

Fap este, că până acum Dr. Török încă nu s'a pronunţat oficios şi categoric asupra resultatului cercetărilor. Craniul a fort esaminat de doi antropologî, un frenolog şi doi dentiştî specialiştî, şi toţî, afară de Dr. Török, convin în aceea, că tóte datele esistente asupra etăţii şi a formaţiunei capului lui Petőfi consună întru tóte şi lasă a-se conchide cu probabilitate, că craniul dăruit gimnasiului din Blaşiû de Reichenberger este al lui Petőfi.

Societatea-Petőfi este neobosită în a aduna date privitóre la poet. Ea s'a adresat la comanda militară din Viena, dela care a primit rĕspunsul, că nu numai că Reichenberger a fost pe atuncî medic chirurg militar, dér el încă a fost trimis cu miliţia austriacă la îngroparea celor căḑuţî din sus de Sighişóra. S'a mai primit o scrisóre dela un ofiţer superior din Viena, în care i-se comunică societăţii, că fiind pe atuncî locotenent, el însuşî ar fi vĕḑut pe Reichenberger tăind capul unui cadavru ş. a. După declaraţiile lui Dr. Török, tóte acestea se vor publica de către numita societate.

Profesorii Oct. *Bonfiniu* şi Dr. A. *Cheţianu* s'au reîntors dela Budapesta cu convingerea, că craniul este al lui Petőfi.

Congregaţia din Arad.

— Coresp. particulară —

Arad, 27 Ianuarie st. n.

Congregaţia de iérnă a comitatului Arad s'a ţinut aḑî. A durat numaî două óre şi jumĕtate, fiind presenţî dintre Românî mai puţinî ca de altă dată, ér dintre streinî, mai ales céta slujbaşilor comitatensî.

Raportul regulat al vice-şpanului considerându-se de cetit, Dr. *Suciu* îşî esprimă îngrijirea ce-i cuprinde inima când scie, că aruncurile se sporesc prea tare, ér vice-şpanul, în raportul sĕu, se achită numai cu o statistică sĕrbădă, fără de a arăta şi mijlócele, prin carî s'ar puté reduce aruncurile cele marî puse pe bieţii locuitorî ai comunelor.

Vice-şpanul Dálnoki promite, că se va îngriji ca sĕ nu se mai voteze în comune aruncurî insuportabile pentru locuitorime. Darea de sémă se ia la cunoscinţă.

Circulara Panciovei şi a congregaţiei sibiiene, d'a se urca salarele funcţionarilor, se ia la cunoscinţă, tot aşa şi disposiţia vice-şpanului, care a asigurat cassele vertheimiane contra spargerii, deşi în comitatul Arad Krivanyi a dovedit, că altmintrenî se instreinéză banii obştescî.

Pentru construirea podului din Pecica (peste Mureş) se votéză un ajutor mai mare, deşi înşişî nisce Pecicanî au spus, că n'au banî de a completa ajutorul comitatului.

A urmat apoi referada comisiei permanente asupra scriptei episcopului Cianadului, care a cerut, ca sĕ se respecteze sĕrbătorile de Duminecă din partea autorităţilor comitatense.

Dorinţa episcopului cianadan s'a împlinit şi încă într'un mod, care şi pe noi Românii ne bucură. De curênd numitul fişpan Urbán Iván (apponyist) a anunţat ca conclus: autorităţile din comitat şi din comune (primarii) sĕ respecteze nu numai sĕrbătórea Duminecii, dér şi tóte sĕrbătorile tuturor confesiunilor din comitat.

Propunerea acésta a fost primită cu deosebită însufleţire şi e nădejde, că Românii din celelalte comitate, provocându-se la decisul congregaţiei din Arad, vor stărui, ca sĕ se respecteze şi sĕrbătorile locuitorilor românî, chemaţî până şi la cele mai marî sĕrbătorî nu numai la comitat, dér şi pe la cei notarî strĕinî.

Potrivit şi la loc a fost şi protestul pe care l'a ridicat d-l protopop dela Butenî, Ioan Giorgia contra ajutorului de 100 cor. pe séma „ovodei“ de acolo. Românii din representanţa Butenilor nu au votat ajutorul, congregaţia însĕ, la propunerea comisiei permanente, a votat ajutorul pe care tot comuna românéscă va avé sĕ-l plătéscă de dragul şoviniştilor, carî ţin sĕ maghiariseze prin intermediarea „ovodelor“. De altmintrenî sĕracul popor din Butenî nu de mult a fost „miluit“ cu o şcólă de stat, ridicată din banii comunei, ba până şi cu ajutorul ḑilelor de slujbă făcute din partea locuitorilor românî.

Măcinându-se obiectele mai mĕrunte, adunarea s'a închis prin fişpanul Urban la órele $11^1/_2$ înainte de amiaḑî.

Rap.

Alegerea comunală din Turcheş.

Turcheş (Săcele), 18 Ian. 1902.

Stimate Domnule Redactor! În 11 Ianuarie 1902 (29 Dec. 1901) s'a sĕvêrşit în comuna nóstră alegerea de membri în representanţa comunei politice. Alegerea s'a efeptuit în două cercurî; după numerii de casă 1—500 votanţii au ales în cancelaria comunală sub presidiul solgăbirĕului I. Zonda, ér dela 200—989 sub presidiul d-lui preot luth. Deák.

Înainte de a-se începe votarea, s'a făcut un pact între fruntaşii Maghiarî şi Românî, ca în cercul I sĕ se pună în candidaţie 5 membri ordinarî şi 3 suplenţî Ungurî, ér în cercul al II-lea, unde votarea s'a făcut în şcóla română s'au pus în candidaţie 5 Românî: Preotul Ioan Pascu jun., Irimie D. Eremie, Constandin Papuc, George B. Petcu şi Toma Bronea. Alegerile au durat până la 4 óre p. m. când s'a deschis scrutiniul, ér resultatul s'a enunţat la $6^1/_2$ óre séra.

Ca nicî-odată însĕ, Românii s'au desbinat în două partide, căcî alegĕtorii Alecu Vidrigenescu cu Nicolae Şeitan, Ioan Perţache, Vasile Pascu Căciulă şi Toma Butanchi au desertat dintre fruntaşii românî şi au votat cu o partidă a Ungurilor tinerî, ba au distribuit şi bilete de votare, pe carî pentru cercul al II-lea figurau numai 2 Românî şi 3 Ungurî. Lupta a fost mare.

În fine reuşiră în cercul I păr. Ioan Pascu jun ca membru ord. şi Radu Moroian ca suplent, ér în cercul II membri ord. Irimie D. Eremie, Nicolae Şeitan şi Ioan Perţache, în loc sĕ fi reuşit toţî 5 membri românî, căcî dintre 87 votanţî au votat numai 35 de Ungurî şi restul de 52 au fost tot Românî.

Nu vĕd cei rĕtăciţî, că prin neînţelegere şi neconsolidare interesele românescî se pierd din ḑi în ḑi, Ungurii au în representanţa comunală 34 de membrii şi Românii numai 11 membri, pe când înainte cu 25 de anî era contrarul. Nu vĕd, că Ungurii folosesc mai numai singurî păşunile, câmpurile şi liveḑile comunei, nu vĕd, că în strada principală Ungurii se întrec care de care a-şî face case mai frumóse, drumurî pardosite prin tóte stradele lor, canale de pétră, lampe etc. şi Românii — deşi contribue în mĕsură aprópe egală cu consătenii lor, — mai de loc nu se folosesc de beneficiile comunale.

Alegĕtorii românî din Turcheş sĕ fie la înălţimea chemărei lor şi sĕ se conducă de ideia binelui comun şi de inteliginţa, care a dovedit pururea interes pentru promovarea causelor românescî, ér nu de malcontenţî, carî caută desbinare şi regres.

Un alegĕtor.

Convocare.

Membrii activî, ajutătorî, fundatorî şi onorarî ai *Reuniunei române de gimnastică şi de cântărî* din loc, sunt prin acésta învitaţî a participa la *Adunarea generală*, ce se va ţine Marţî în 22 Ianuarie (4 Februarie) a. c. la orele 6 p. m. în sala festivă a gimnasului nostru.

Braşov, 15 Ianuarie v. 1902.

G. Chelariu, presi lent. *Aurel Ciortea*, secretar.

NECROLOG. Cu amară durere anunţăm încetarea prea timpurie din viéţă a neuitatei nóstre **Elena Stan** n. **Nistor**, care după împărtăşirea cu ss. Sacramente ale muribunḑilor, aḑî, la 8 óre a. m. în al 26-lea an al vieţii şi al 3-lea al fericitei sale căsĕtorii, şi-a dat blândul sĕu suflet în mânile înaltului Creator. Rĕmăşiţele pămêntescî ale scumpei defuncte se vor aşeḑa spre repaos întru sperarea învierii, în cimiteriul comun. Marţî în 28 l. c. la 3 óre d. m. Fie-i odihna lină şi amintirea binecuvêntată!

Blaşiû, în 26 Ianuarie 1902. Sofron Stan, ca soţ. Maria Elena, ca fiică. Dr. Adrian Nistor şi soţia, Camila Nistor m. Dr. Pop, ca fraţî. Victor Stan şi soţia, Dănilă Stan şi soţia, Dr. Alesandru Pop, cumnaţî. Alesiu Nistor şi soţia, Irina Nistor m. Bardosi. Iuliu Nistor şi soţia, Cornelia Nistor m. Deac, ca verî.

ULTIME SCIRI.

Zimony, 25 Ianuarie. Principele Petru Karghiorghevicî, care actualmente este în călĕtorie spre Petersburg. unde are de gând sĕ visiteze pe fiul sĕu, va sosi în curênd aicî, unde va avé o consfătuire cu membrii familiei şi cu câţî-va amicî din Sêrbia.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

---

rescu îl îngriji ca pe un frate. După o lună se făcû ceva mai bine. Luară drumul la mănăstirea Neamţului. Acolo bóla îl trînti la pat. Grigorescu lucră câte-va icóne. Una din ele i-se trimise dar maichii Ursachi, stariţa Agapiei, femee cultă şi deşteptă. Maica Ursachi voia de mult sĕ zugrăvéscă din nou mănăstirea. Cum vĕḑû icóna, chemă pe zugrav. Il privi cam lung, nu-i venia sĕ crédă. Grigorescu abia era de 20 de anî. Se învoi sĕ lucreze, icóne şi ziduri, pe preţ de 3000 de galbenî. Trei anî a muncit la mănăstirea Agapia, care e mai tótă de mâna lui. In acest timp Mihail Kogălniceanu, în plimbare pe la frumósele mănăstirî ale Neamţului, îl cunoscu. Se impresionă serios de aşa talent, şi-i făgădui, că-i va înscrie o bursă în budgetul Moldovei.

(Va urma.) *Barbu Delavrancea.*

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov,

se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicĭ înşirate este a se maĭ adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ literare pentru popor.

„Consideraţiunĭ istorice asupra asociaţiunii popórelor şi aplicaţiunelor la *naţiunea nóstră"* de *Ioan Cliciu* profesor în Bucurescĭ. Preţul 2 cor. (+ 10 b. prt.)

Ţiganii, schiţă istorică, de *I. P. Reteganul.* Preţul 1 cor. (+10 b. p.)

Dilele lui Mesia (Ben Hur) de renumitul scriitor *Lewis Valace*. Tomul I costă cor. 1·50 Tom II cor 1·40 (+ 30 b. porto de fiă-care.)

A apărut *Istoria lumii* partea a II-a tălmăcită de preotul C. *Morariu*, după Dr. Th. B. Welter.

Taina norocului séu Povestea satului Nemernicenĭ de Tache *Brânduş*. Acéstă carte e fórte potrivită pentru poporul nostru şi costă 1 cor. (+10 b. p.)

Balade poporale de Avram *Corcea* costă cor, 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de şcólă de I. *Dariu*, 30 b. plus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educaţiunii de I. *Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b)

Idealul învĕţătorului român de *I. Dariu*, 40 b (plus porto 10 b.)

Tragedia Calvarului de abat. Henry Bolo traducere în românesce de membrii soc. de lect. „Inocenţiu M. Clain" din (Blaşiu. Preţul 2 cor. pentru România. 3 lei plus 20 b. porto).

Lilice dela Pind, poesii macedonene-originale şi daco-române de P. *Vulcan*, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

Cartea Sătĕnului, novele de Em. *Părăeanu* cor. 1 (pl. 5 b. por.)

„In vĕltóre" novele şi impresii de *Vlăhuţă*, cor. 1·20 (porto 10 b.)

„Amicul tinerimei", Anul I. fóia de cunoscinţe folositóre de prof. I. *Moisil*, legat în păreţĭ tarĭ costă 5 cor. (por. 20 b.)

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Conţine vre-o 25 figurĭ în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto.

Umbre şi luminĭ poesii de Em. *Părăeanu*, cor. 2·50 (porto 20 b.)

Cugete şi consideraţiunĭ din esperienţa vieţii lui Arghirobarb. Conţine 170 de sfaturĭ înţelepte, scóse din păţania vieţii. Preţul 20 b. (cu posta 24 b.

Logodnica contelui Stuart, povestire din viéţa Românilor bihorenĭ, de *L Rudow-Sucin*. 148 pag. 8⁰. Preţul. 1 cor. + 10 b. porto.)

Povestea despre prinţul Ahmed al Kamel séu Pribeagul îndrăgostit Tradusă de *Dr. T.* Preţul 60 b. (+ 6 b. porto.

Toaste pentru tot felul de persóne şi ocasiunĭ, de *Tit. V. Gheaja*, spiritual la instit. de corecţiune din Gherla. Pr. 40 b. cu posta 44 b.).

Buchetul, culegere de cântărĭ bĕtrânescĭ şi naţionale de I. Pop Reteganul. Preţul 50 b. (cu porto 56 b.)

Rîsete şi zîmbete, de *T. V. Gheaja*, cu 254 de anecdote, păcăliturĭ şi povestirĭ glumeţe. Preţul 60 b. (cu posta 70 b.)

125 chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc, de *I. P. Reteganul.* Pr. 24 b. cu porto 30 b.

Nopţĭ de érnă novele pentru popor, de *George Simu*. Conţine novele cu tendinţe morale. Form. 4⁰ 250 pag. Preţul cor. 1.20 (cu posta cor. 1.30)

Opşagurĭ, cât cioplite cât pilite şi la lume împărţite. de *I. P. Reteganul.* Vre-o 60 de poesii glumeţe. Pr. 80 b. (+ p. 10 b.)

„Pe pragul mormĕntului," de preotul *G. Simu*, conţine versurĭ funebrale pentru popor şi pentru inteligenţĭ. Pr. 50 banĭ (+ 6 b. porto.

Amintirĭ din Grecia de Teodor *Bulc*; preţul cor. 1.20 (plus 10 b. porto.)

Schiţe din Italia de Teodor *Bulc*, preţul 2 cor. (+ 20 b. porto).

Poesii poporale despre Avram Iancu adunate şi publicate de Simeon Fl. *Marian* Preţ 1 1 cor. (+ 10 b. porto)

Musa Someşană, poesii poporale din jurul Năsĕudului, culese de *Iuliu Bogdan*. Preţul 50 b. (cu posta 56 b.)

Teoria dramei cu un tractat introductiv despre frumos şi artă de prof. Dr. Iosif *Blaga*. Preţul coróne 3.60 (plus 30 b. porto.)

Pilde şi sfaturĭ pentru popor, de *Ioan Pop Reteganul.* Cartea conţine vre-o 24 descrierĭ carĭ cuprind diferite învĕţăturĭ pentru trebuinţele ţĕranilor noştri. 50 b (+ 10 b. porto.)

Buchete de florĭ, culese din grădina limbei române pentru copiĭ, fascicola III. de I. T. Totau, înv. Ed. I. Pr. 20 b. porto 5.

Poesii, de Bolintineanu. Bătăliile Românilor, II. Preţul 1 cor. (plus 10 b. porto.)

Juvenilia, prosă şi versurĭ, de Sextil Puscariu. Preţul cor. 1.60. pl. 20 b. porto.

Asupra situaţiunei, articoli şi foişóre de Iónŭ A. Lăpedat. Preţ. 40 b. pl. 10 b. porto.

Cuvêntărĭ funebrali şi iertaţiuni pentru diferite cause de mórte, de Ioan Papiu Preţ. 3 cor. pl. 30 b.

Cuvêntărĭ bisericescĭ pre serbătorile de preste an scrise de Ioan Papiu. Preţ. 3 cor. pl. 30 b. porto.

Cuvêntărĭ bisericescĭ scrise de Ioan Papiu Tom. III Preţ. 3 cor. pl. 20 b.

Pribeag, ediţia I-ă de Ioan Iosif Scopul Preţ. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

Poesii de Al. A. Macedonski. Preţ. 3 cor. pl. 20 b. porto.

Infocata şi nenorocita dragoste a lui Filarot şi Antusei, o povestire fórte frumósă în versurĭ, păstrată din bătrânĭ. Preţ. 24 b pl. 3 porto.

Prosă şi versurĭ fabule de Gr. M. Alexandrescu preţul 30 b. plus 5 b. porto.

Istoria lui Stan Păţitul Partea a II-a. **Femeia** în versurĭ pentru popor de I. Tom Totan învĕţător, preţ. 20 b. plus 3 b. porto

Scriitorĭ, cetitorĭ şi criticĭ de N. Rădulescu-Niger 50 b. plus 5 b porto.

Influinţa francesă în România de Al. Xenopol profesor la universitatea din Iaşĭ Cu 50 b. + 5 b. porto.

Imbunătăţirea stărei sătenilor de Gr. G. Pencescu, preţ, 50 b. + 5 b. porto.

Monologurĭ în versurĭ seria a 2-a după Auguste Vacquerie, Eugene Manuel, Uhland, Emile Goudean, E Grenet-Dancour şi L. Ratisbonne de Nicolae Ţincu. 1 cor plus 5 b. porto.

Opiniunea publică, conferenţa ţinută la Atheneul român de C. Dissescu la 27 Februarie 1885 preţul 50 b. plus porto 5 banĭ.

Monológe de Antoniu Pop:

Nr. 1. Pe neaşteptate . . . 08 b.
Nr. 2. Pentru ce am rĕmas flăcău bĕtrân . . . . 16 b.
Nr 3 La anul nou . . . . 08 b.,
Nr. 4. Ce nicĭ prin minte nu mi-a trecut . . . . 08 b.
Nr 5. O păţanie . . . . . 08 b.

Tóte la olaltă 48 b. plus 10 b. porto.

Lira Sionului séu cântarea sĕrbătorilor de Aron Boca Velchereanu 50 b. plus 10 b. porto.

Din trecutul Silvaniei Legendă de Victor Russu 2 cor. plus 10 b. porto.

Buna chivernisélă, carte pentru toţĭ întocmită după ideile lui Sam. Smiles de Theodor V. Păcăţianu. 40 bani plus 5 b. porto.

Dialogul Ţiganului cu Sân-Petru la pórta raiului séu glume şi petrecere de ajuns. Manual lucrat după biblia ţigănéscă de Aron Boca Velchereanu 50 bani plus 5 b. porto.

Cu vêrful peneĭ, scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop 1 Cor plus 10 b. porto.

Economia pentru şcólele poporale compusă de Teodor Roşiu, învĕţător la şcóla principală română din Lăpuşul Ungurese.. Ediţiunea a doua. Preţul 60 b. pl. 5 b Porto.

Ionel educaţiunea unui bun copil. Carte pentru părinţĭ şi alţi educatorĭ. „Principele morale şi creştineşcĭ" de care trebue sĕ se conducă părinţiĭ în educaţiunea copiilor lor. Copiiĭ bine crescuţĭ sunt cea mai scumpă visterie a părinţilor şi cel maĭ bun prinos pe altarul neamului de *V. Gr. Borgovanu* profesor de filosofie şi pedagogie. Preţul 2 cor. plus 20 b porto.

Dinu Milian roman. Nenuia sfânt. de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b porto.

Feciorul Popei. Facerea Joiţei. O dragoste a veacului. Roch a Catiţei. Amedeo Madini. Din viaţa tristă După natură Bacalaureatul, de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

Cuvinte de aur séu **invĕţăturĭ înţelepte** date de un părinte fiului său. Din operile lui I. H. Campe, tradus în limba română de Ioan Sonea preot gr. cat. în Seplac. Cu permisiunea prea Veneratului Ordinariat 1 cor. 60 b. plus 10 b. porto.

Proba de foc, comedie într'un act după A. Cotzebue, localisată de Irina Sonea n. Bogdan 30 b plus 10 b. porto.

Sfătuiri de aur séu **calea către fericire** pentru sătenii românĭ de tótă starea şi etatea. Cel mai acomodat premiu pentru pruncii dela şcólele confes. sătescĭ române, de Aron Boca Velchereanu. Cu o prefaţă de G. Simu. Preţul 60 banĭ. plus 10 b. porto.

„Călindarul Plugarului"

pe anul comun 1902.

A apărut şi se póte procura dela *Tipografia A. Mureşianu* (Braşov) **„Călindarul Plugarului"** pe anul comun 1902.—Anul X.

Acest călindar, care se estinde pe 9 cóle de tipar format 8⁰ mare cuprinde:

In *partea calendaristică*: Cronologia anului 1902; Regentul anului; Sĕrbătorile şi alte dile schimbătóre; calculul sĕrbătorilor mai marĭ; Porturile etc. Urméză partea strict calendaristică: cele 12 lunĭ ale anului cu sfaturĭ pentru plugarĭ şi semnele de timp după calendarul de 100 de anĭ.

Urméză Genealogia domnitorilor; Taxele telegramelor şi postelor; Competinţe de timbru şi taxe; Scala timbrelor; Tîrgurile din Ardeal, Bănat şi Ţéra ungurescă în ordine alfabetică şi apoi după lună şi di; Tîrgurile din Bucovina; Mĕsurile metrice etc.

In *partea literară* se găsesc bucăţĭ alese de cetit: „Cetatea dela Fântânele"; (Moţul: Teofil Frâncu); „O scrisóre dela Muselim Selo" (poesie de G. Coşbuc); „Frumósa Irina" (baladă de St. O. Iosif); „Raze de primăvară" (poesie de Z. Bârsan-Veturio); „Grăuntele de grâu" (de contele Lew Tolstoi); „Bĕtrânul clopotar" (Idilă de primăvară, (de W. Korolenko); „Lăcomia strică omenia" (Proverbe de Marion); „Două hiene" (fabulă, de Gavril Bodnariu); „Gâscele Ovreului" (anecdotă, de Cărăbuş).

Partea economică: „O ramură de producţiune şi avuţia naţională"; „Faceţĭ pânză în casă" (ambele de Dr. G. Maior); „Economia": „Iernatul vitelor". — Urméză diferite poveţe; lectură distractivă, glume etc.

Călindarul are în frunte portretul luĭ *George Lazar*, cu biografia, (în partea literară.)

Un esemplar „Călindarul Plugarului" costă 25 cr. (50 banĭ), plus 5 banĭ porto postal. *Vendĕtorilor se dă rabat cuvenit.*

Sz. 13835 - 1901.
tlkvi.

ARVERÉSI HIRDETMÉNYI KIVONAT.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy özv. Stoica Györgyné végrehajtatónak kiskoru Román Toma lui Toma végrehajtást szenvedő elleni 160 korona tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a sárkányi kir. járásbiróság területén levő Felső-Venicze határán fekvő, a felső-veniczei 84 sz. tjkvben adós nevén álló A † 21, 22 hrsz. ingtlnra 320 kor. 1617 hrsz. ingatlanra 24 kor.

569/1	„	„	28	„	1620	„	„	1	„
944	„	„	126	„	1718	„	„	7	„
1078	„	„	3	„	1722	„	„	6	„
1112	„	„	11	„	1850	„	„	11	„
1304	„	„	8	„	2121	„	„	5	„
1308/a, 1308/b	„	„	2	„	2230	„	„	10	„
1346	„	„	11	„	2233, 2234	„	„	34	„
1352	„	„	7	„	2244	„	„	6	„
1355	„	„	57	„	2267	„	„	11	„
1477	„	„	1	„	2652	„	„	14	„
1481	„	„	7	„	2678	„	„	17	„
1490	„	„	8	„	2429/2	„	„	245	„
1509	„	„	14	„	2782/12	„	„	4	„

koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1902 évi Márczius hó 6-ik napján délelőtt 9 órakor** Felső-Veniczén megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42 §-ában jelzett, árfolyammal számitott és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Fogarason, 1901 évi deczember hó 18-ik napján.

A kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Schupiter.
kir. aljbiró.

385.1—1

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil dela 1 Octomvrie st. n. 1901.

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·8 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min. séra.

Dela Braşov la Bucuresci:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11·40 a. m.
III. Tr. mixt, la óra 6·55 min. séra.
IV. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).

Dela Braşov la Kezdi Oşorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad la óra 9.15, cu Ciuc Szereda, la óra 10.46 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 m. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda).

Dela Braşov la Zĕrnesci (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 9·2 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 5·26 min. p. m.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8 dim.
II. Tr. accel. peste Cluşiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 10·25 min. séra.

Dela Bucuresci la Braşov:

I. Trenul accel. la óra 2·18 min. p. m.
II. Trenul mixt, la óra 9·27 min. p. m.
III Trenul pers., la óra 5.— m. p. m.
IV. Tren de pers. la óra 7.55 min. dim. (ce e circulă numai Vinerea dela Predeal).

Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Sereda óra 3·20)
II. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m. (are leg. dela Ciuc-Gyimes la 5.17 dim).
III. Trenul mixt, la óra 6·50 m. séra (are legătură dela Palanca la 8.51 dim.).

Dela Zĕrnesci la Braşov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·17 min. p. m.

Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
II. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·50 min. séra